

Ouderenadviseurs zien netwerken wel

Gevolgen invoering Wmo merkbaar voor ouderenadviseurs in Gelderland

De invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is voor veel gemeenten aanleiding hun informatie- en adviesfunctie opnieuw tegen het licht. Samen met cliëntondersteuning is het geven van informatie en advies ondergebracht in prestatieveld 3 van de Wmo. Ouderenadvisering is één van de vormen van cliëntondersteuning en dus gaan de ontwikkelingen niet voorbij aan deze functie. Netwerken van ouderenadviseurs worden druk bezocht.

Vanuit de éénloketgedachte wordt in gemeenten hard gewerkt om alle bestaande informatie- en adviesvoorzieningen op elkaar af te stemmen. Bestaande loketten worden kritisch bekeken wat betreft doelgroep, aanbod, huisvesting en samenwerkingspartners. Voor de burgers moet zo een eind gemaakt worden aan de wirwar van balies en loketten waar mensen terechtkunnen met vragen op het gebied van zorg, welzijn, wonen en inkomen. Naast het opnieuw inrichten van het fysieke loket krijgen ook steeds meer gemeenten een digitaal loket, waar informatie te vinden is over alle relevante aanbieders van diensten en producten op het brede terrein van wonen, zorg en welzijn in de gemeente.

Onderzoek effecten Wmo

Gidz heeft eind 2006 de effecten van de Wmo op Gelderse zorgloketten in beeld gebracht. De resultaten staan beschreven in het rapport 'De effecten van de Wmo op Gelderse zorgloketten' (www.gidz.nl). Daaruit blijkt dat de Wmo een grote impact heeft op de functies, inhoud en samenwerking van het bestaande lokale loket. Veel gemeenten hebben er voor gekozen om te starten met een zogenaamd 'smal loket'. Dit houdt in dat burgers zich inmiddels met aanvragen voor voorzieningen die voorheen onder de Wet voorzieningen gehandicapten (Wvg) vielen en indicatieaanvragen voor huishoudelijke verzorging van de thuiszorg (voorheen AWBZ) kunnen melden bij het gemeenteloket. In de toekomst zullen deze loketten via een groeimodel (voor verschillende fasen en varianten: zie www.invoeringwmo.nl) hun aanbod verbreden naar het hele terrein van zorg, welzijn, wonen en inkomen.

Naast het geven van informatie en advies maakt ook cliëntondersteuning deel uit van prestatieveld 3. Cliëntondersteuning is een

belangrijke voorziening voor kwetsbare burgers, bijvoorbeeld ouderen en gehandicapten, die moeite hebben zelf de regie te voeren over hun leven en een keuze te maken uit alle mogelijkheden en aanbieders in zorg, welzijn en wonen. Het (kunnen) voeren van de regie over het eigen leven is een belangrijk achterliggend doel van de Wmo. Het bieden van regieversterking aan kwetsbare groepen burgers is hiertoe noodzakelijk. In de praktijk blijkt echter dat het onderdeel cliëntondersteuning (en dus regieversterking) nog minder tot zijn recht komt in de verschillende soorten gemeentelijke loketten.

Positionering ouderenadviseurs

Veel ouderenadviseurs in het land, dus ook in Gelderland, hebben inmiddels aan den lijve ondervonden hoe bovenstaande ontwikkelingen hun functie beïnvloeden. Ouderenadvisering door beroepskrachten wordt bijvoorbeeld (deels) verplaatst van de welzijnsinstelling naar het gemeentelijke (zorg)loket. Dit kan gevolgen hebben voor bijvoorbeeld de inhoud van het werk van de ouderenadviseur en ook voor de samenwerking tussen beroepskrachten en vrijwilligers. Belangrijke discussiepunten bij de positionering van de ouderenadviseur in het gemeenteloket hebben te maken met de plaats (frontoffice, backoffice of allebei?) en de naam (een specialistische ouderenadviseur of een generalistische cliëntondersteuner?). Het outreachend werken van de ouderenadviseur, bijvoorbeeld via huisbezoeken en uitgebreide vraagverheldering, en het beschikken over specifieke gerontologische kennis is een duidelijke kracht van het beroep. Dit mag niet verloren gaan door beleidskeuzes die gemeenten maken bij de inrichting van het loket!

Cliëntondersteuner in wonen-welzijn-zorg

In drie Gelderse regio's wisselen ouderenadviseurs (en cliëntondersteuners) sinds begin dit jaar in het project 'De ouderenadviseur als cliëntondersteuner in wonen-welzijn-zorg' ervaringen uit. Dit project is gestart tegen de achtergrond van de hier geschetste ontwikkelingen en de al langer bestaande behoefte van ouderenadviseurs (zowel vrijwillig als beroepsmatig) in Gelderland aan regionale afstemming en uitwisseling. Er is vraag om ondersteuning bij de beroepsontwikkeling en ook bij het vormgeven van samenwerking tussen beroepsmatige en vrijwillige ouderenadviseurs.

Het project is een initiatief van de Projectgroep Ouderenadvisering Gelderland – die bestaat uit Zorgbelang Gelderland, de Samenwerkende Ouderenbonden Gelderland (SBOG), Stichting Welzijn Ouderen Nijmegen (SWON) en Spectrum – en de provincie Gelderland. Op de startbijeenkomst in februari jl. zijn partijen bij elkaar gebracht die betrokken zijn bij ouderenadvisering (en cliëntondersteuning) in de regio's Arnhem, Stedendriehoek en Noord-Veluwe. Naast ouderenadviseurs waren er ook deelnemers vanuit gemeenten, MEE en ouderenbonden. De netwerken ouderenadvisering in deze drie

zitten

regio's bestaan uit beroepsmatige ouderadviseurs en vertegenwoordigers van de vrijwillige ouderadviseurs uit het docententeam van de SBOG. Via deze vertegenwoordigers zal de informatie uit de netwerken ook verspreid worden onder de vrijwillige ouderadviseurs in de regio's.

Netwerkbijeenkomsten

In 2007 worden in iedere regio drie netwerkbijeenkomsten gehouden, begeleid door trainers van Spectrum en Zorgbelang Gelderland. In de regio NoordWest-Veluwe bestond al langer een regionaal overleg van ouderadviseurs. Het project heeft hierbij aangesloten en samen met de deelnemers gekeken op welke terreinen er verdieping van het al bestaande overleg kan komen. De vraag van de deelnemers aan de trainers is vooral gericht op (wetenschappelijk) achtergronden en landelijke ontwikkelingen. Verder staat uitwisseling van plaatselijke ontwikkelingen in alle regio's op de agenda en worden casussen behandeld.

Thema's

De eerste bijeenkomst stond in het teken van de extramuralisering. Doel van extramuralisering is ouderen (en gehandicapten, mensen

Wmo prestatieveld 3

Op www.invoeringwmo.nl valt te lezen welke prestatievelden er zijn en wat onder prestatieveld 3 hoort. Naast informatie en advies is dat ook cliëntondersteuning. Het ondersteunen van cliënten gaat een stap verder dan informatie en advies en richt zich op mensen die voor een vraag of een situatie staan die zodanig complex is dat de betreffende persoon het zelf en met zijn omgeving niet op kan lossen. Maatschappelijke organisaties hebben in hun reactie op een ontwerp van dit wetsvoorstel gewezen op het belang om juist de positie van de zwakkere cliënt te versterken in de uitvoering van dit wetsvoorstel. Dit is voor de regering aanleiding geweest cliëntondersteuning in dit beleidsterrein te expliciteren. Enkele voorbeelden zijn: Wmo loket; digitaal, fysiek, telefonisch of bij mensen thuis; ouderadvisering, al dan niet in combinatie met huisbezoeken; afstemming tussen verschillende vormen van cliëntondersteuning zoals Maatschappelijk Werk, MEE, Sociaal Raadslieden.

met een beperking) zolang als dat mogelijk is in de eigen woonomgeving te laten blijven. De steun van partner, mantelzorgers en verwanten is hierbij van belang. Als we zien dat ouderen vaker alleenstaand zijn én een hoger risico op kwetsbaarheid kennen, dan moeten we ook constateren dat een grotere groep ouderen hulp nodig zullen hebben bij het vinden van de voorzieningen, zeker nu met de Wmo grote veranderingen plaatsvinden. Bij deze zoektocht kunnen ouderen niet altijd terugvallen op hun naasten: familie kan verder weg wonen en sociale verbanden nemen af naarmate mensen ouder worden. Er zal steeds vaker een beroep worden gedaan op externe ondersteuning, bijvoorbeeld van een ouderadviseur. Daarnaast ging deze bijeenkomst over de eenzaamheidsproblematiek. Na een presentatie van algemene gegevens rondom eenzaamheid werd aan de hand van casuïstiek gekeken welke problemen rondom cliënten kunnen ontstaan en welke interventies rondom eenzaamheid mogelijk een oplossing kunnen bieden.

De tweede netwerkbijeenkomst is in de regio Arnhem al geweest en staat voor de regio's Stedendriehoek en Noord-Veluwe binnenkort op het programma. Hierin wordt gekeken naar de situering van de ouderadviseur in het loket en zijn of haar samenwerking met

andere dienstverlenende instellingen (voor ouderen). Wat is de meest geschikte variant van het loket per locatie? Twee belangrijke vragen die hierbij centraal staan zijn in hoeverre men (on)afhankelijk wenst te zijn en of men meer op preventie gericht is of op zorg en voorzieningen. Verder worden de mogelijkheden voor samenwerking met andere instellingen besproken. Hierbij worden de eigen visie en strategie verkend. Aansluitend wordt middels een praktijkvoorbeeld samenwerking in beeld gebracht. Onderwerpen die in de volgende netwerkbijeenkomsten nog aan de orde zullen komen zijn bijvoorbeeld het stappenplan domotica, registratie, samenwerking en taakverdeling tussen vrijwilligers en beroepskrachten. Daarnaast zullen ontwikkelingen vanuit de Wmo op de voet worden gevolgd.

Opbrengst

Enkele reacties van de deelnemers over het Netwerk Ouderadvisering:

- Zo'n bijeenkomst geeft handen en voeten om verder te gaan met je werk.
- Over i.p.v met het werk bezig zijn geeft nieuwe energie.
- De soms onzekere positie van de ouderadviseur (ook t.a.v de gemeente) kost veel energie. Dat komt ook hier naar voren.
- Het delen van ervaringen en casuïstiek behandelen is prettig.
- Ook het informatieve gedeelte is zinvol.
- Prikkelend om nieuwe ontwikkelingen te horen. Ik wil er gelijk mee aan de slag op mijn eigen werkplek!

Na 2007 worden ook in andere Gelderse regio's netwerken ouderadvisering opgestart.

Elma van Dongen

Meer informatie

Wilt u meer informatie over de Netwerken Ouderadvisering in Gelderland? Neem dan contact op met Spectrum, Elma van Dongen, tel: (026) 384 62 26; e-mail: e.van.dongen@spectrum-gelderland.nl of kijk op www.ouderadvisering-gelderland.nl

Informatieve websites

Op deze websites staat informatie over dit onderwerp, er zijn instrumenten, notities en onderzoeken te downloaden en voorbeelden te raadplegen.

www.invoeringwmo.nl
www.wmoclientondersteuning.nl
www.ouderadvisering-gelderland.nl
www.zorgloketgelderland.nl
www.lokaalloket.nl